

- Підвищення ефективності виробництва: це передбачає впровадження сучасних технологій, механізації та автоматизації, а також підвищення кваліфікації кадрів.
- Диверсифікація виробництва: це дозволить фермерським господарствам зменшити ризики, пов'язані з несприятливими погодними умовами або змінами попиту на ринку.
- Розширення ринків збуту: це можна зробити шляхом просування фермерської продукції під власним брендом, а також шляхом виходу на нові ринки.
- Зниження витрат: це можна зробити шляхом оптимізації виробничих процесів, а також шляхом пошуку нових джерел фінансування.
- Пошук інвесторів. Є багато організацій, які можуть надати фермерам допомогу, зокрема, фінансову, матеріальну та інформаційну.
- Впровадження сучасних технологій. Це допоможе вам підвищити ефективність виробництва і зменшити витрати.
- Кооперація з іншими фермерами. Це допоможе об'єднати ресурси і підвищити конкурентоспроможність.
- Удосконалення державної підтримки [3].

Реалізація цих завдань дозволить фермерським господарствам підвищити свою конкурентоспроможність і забезпечити фінансову стійкість.

Війна в Україні виявилася кризою для фермерських господарств. Проте, стратегія розвитку допоможе підвищити шанси на виживання і продовжувати забезпечувати населення України продуктами харчування [4].

Список використаних джерел:

1. Беляєва Л. А., Хемліна Д. Ю. Функціонування фермерських господарств в сучасних умовах господарювання в Україні. *Економічний простір*. 2020. №159. С.162-165 URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/641/625>
2. Атамась Г.П., Петренко О.П. Інвестиційна діяльність підприємств в коронокризисних умовах. *Галицький економічний вісник*. 2022. 2 (75). С.7-15. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1058> (дата звернення 30.10.2023р.)
3. Шевченко А.А., Петренко О.П. Сучасний стан розвитку мікро та малого агробізнесу в Україні. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. Vol. 6. No. 1. Pp. 146–160. URL: <https://are-journal.com/index.php/are/article/view/289/231> (дата звернення 02.11.2023р.)
4. Після "врожаю" мін посів збіжжя: як війна вплинула на українських фермерів. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=100708> (дата звернення 30.10.2023р.)

УДК 005.7:330.341.1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ НА РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Телічко Н.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
e-mail: sklnata@ukr.net

Адубецький В. О., аспірант кафедри менеджменту, e-mail: adubetskiy85@ukr.net

**Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна**

Сьогодні світова економіка стоїть на порозі великих змін, завдяки розвитку інформаційних та комунікаційних технологій, які надають можливість доступу до обміну інноваціями майже в будь-якій точці земної кулі. Всі ці процеси мають прямий вплив на

управління підприємствами та їх інноваційним розвитком. Саме інноваційна модель розвитку підприємств має стати головним пріоритетом в їх стратегічній діяльності на сьогодні. Однак поки що впровадження такої стратегії на підприємствах в Україні залишається не вирішеним. Причинами таких явищ на сьогодні багато, в основному всі заходи, відносно розвитку інноваційної діяльності підприємств, мають розвиток тільки в напрямках науково-технічних досліджень. При цьому ці дослідження мають низку проблем щодо впровадження їх на практиці в реальному секторі економіки.

Управління інноваційним розвитком підприємств є дуже актуальним питанням сьогодення, але для його вирішення необхідно врахувати всі умови та фактори розвитку підприємства від внутрішніх до зовнішніх. Питання інноваційного розвитку в діяльності підприємств стають ще більш актуальними в умовах посилення євроінтеграційних процесів і ставлять перед керівництвом українських підприємств низку завдань із засвоєння методологічного та практичного досвіду іноземних країн з інноваційного менеджменту й впровадження останніх в практичну діяльність особливо аграрних підприємств.

Останнім часом у світовій практиці відбувається значний розвиток методології, методики, технологій та інструментарію у сфері управління інноваційно-інвестиційними процесами на підприємствах. Яскравим прикладом цього є впровадження кластерної концепції, мережевої організації, інноваційної системи тощо. І на відміну від західних джерел в українських наукових джерелах ще можна зустріти таку дефініцію, як інноваційний розвиток, яку дуже часто українські науковці ототожнюють з модернізацією. Такі підходи можуть не тільки негативно впливати на підготовку вітчизняних фахівців з управління підприємствами, але й вносити невизначеність до науково-практичної діяльності. На підставі вищевикладеного, слід зазначити, що сьогодні виникає потреба у дослідженні та уточненні ключових теоретико-методологічних та науково-практичних положень з управління інноваційними процесами на підприємствах, особливо в аграрному секторі економіки.

Узагальнюючи доробки фахівців та науковців з інноваційної діяльності можна зазначити, що основною теорією зі стратегічного управління є загальні методологічні підходи до управління такі, як: системний, процесний, організаційний, ресурсний та інші підходи.

В наукових працях багатьох дослідників доволі часто зустрічається поняття організаційно-економічного механізму задля виділення окремих організаційних елементів економічного механізму що формуються з урахуванням впливу як зовнішніх так і внутрішніх чинників діяльності підприємства об'єднуючись в єдину складну систему, а з іншого боку є основним інструментом у досягненні мети та виконанні завдань такого підприємства.

Основними ознаками сутності організаційно-економічного механізму підприємства є:

- його елементи, які складають певну структуру яка перетворює цей механізм на організаційну систему для всіх взаємозв'язків, що виникають між його структурними елементами;

- функціональність, яка має свій прояв через сукупність усіх напрямів господарської діяльності підприємства, об'єднаних задля досягнення його головної мети та основних завдань;

- процесний підхід, за яким відбувається розробка, підготовка й прийняття управлінських рішень на підприємстві [1, с. 14].

Тобто, організаційно-економічний механізм є основою управління підприємством без якої неможливо досягти ефективного розвитку господарювання. А його основною функцією є реалізація процесів розробки, підготовки, прийняття та виконання управлінських рішень на підприємстві задля досягнення його головної мети та виконання його основної місії, при цьому об'єктом його впливу є потенціал господарюючих суб'єктів на ринку засобів захисту рослин, а кінцевою метою є ефективний результат діяльності такого підприємства [2, с. 164].

Відповідно, під інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства розуміють таку діяльність, яка є динамічною стохастичною системою що може бути спрямованою на дослідження, впровадження і використання таким підприємством певних інновацій або

нововведень, результатів наукових досліджень та розробок в його діяльності задля забезпечення конкурентоспроможності продукту, товару або послуги на ринку.

Забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства вимагає від нього не тільки технічної а і фінансової складової, що потребує створення потужного організаційно-економічного механізму управління для розробки стратегічних процесів, організації планування, впровадження інновацій завдяки використанню інвестиційних можливостей через реалізацію інноваційно-інвестиційних проектів. В основі реалізації організаційно-економічного механізму управління має бути саме розроблена на підприємстві інноваційно-інвестиційна стратегія. Причому напрямками інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору мають мати тісний зв'язок із складовими їх інтелектуального капіталу. Так, наприклад, підприємства з виробництва засобів захисту рослин мають враховувати при розробці стратегії розвитку їх інтелектуальні ресурси в залежності від виду їх економічного розвитку.

Ще М. Портер, у своїй теорії конкурентних переваг стверджував, що інновації та інвестиції мають виступати основою структурних джерел економічного розвитку підприємства [3].

Інвестиційні ресурси стають джерелом забезпечення простого або розширеного відтворення, а інновації в свою чергу є складовою таких інвестицій, яка визначає напрями інвестування. Інвестиції в інновації, відповідно до теорій економічного зростання є однією з головних складових економічного зростання [4].

В деяких наукових дослідженнях виділяють три підходи до формування структури управління інноваційним розвитком підприємства: комплексний підхід, який базується на поділі на інноваційні зміни та інноваційні процеси; зорієнтований на одноразовий інноваційний проект або одночасну реалізацію одразу декілька інноваційних проектів [5].

Такий підхід щодо управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств з виробництва засобів захисту рослин повинен ґрунтуватися на основі системного підходу завдяки тісному зв'язку та взаємодії між собою таких видів розвитку як економічного, інноваційного та інтелектуальних ресурсів підприємства завдяки створенню дієвого організаційно-економічного механізму управління.

Тому, надалі необхідно зупинитися саме на організаційно-економічних аспектах розробки і реалізації організаційно-економічного механізму управління, враховуючи особливості діяльності підприємств з виробництва засобів захисту рослин.

Задля реалізації інноваційного проекту або інноваційно-інвестиційної програми, як правило необхідно створення цільової структури, з метою якісного здійснення тактичного планування під час впровадження у довгостроковому періоді не виходячи за межі існуючої загальної стратегії підприємства. За своїм характером та формами ці структури мають залежати від рівня новизни інновацій та масштабу таких проектів. Іноді функції щодо виконання таких проектів можуть бути покладені на існуючі структурні підрозділи підприємств або спеціально створені цільові групи у складі таких підрозділів. Іноді доцільним є створення тимчасових робочих груп під окремий проект, можливо із залученням сторонніх фахівців.

Отже, основним аспектом для формування та функціонування організаційно-економічного механізму управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств з виробництва засобів захисту рослин має стати розробка такої стратегії управління, для якої характерним буде використання цільових показників діяльності такого підприємства. Основними показниками ефективності, які дозволять провести оцінку ефективності виконання завдань є: показник витрат; показник динаміки інноваційних процесів; показник новизни інновацій; структурні показники підтримки інноваційних процесів; показники результативності інноваційної діяльності на підприємстві [6].

Вимоги щодо організації процесу реалізації організаційно-економічного механізму управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств з виробництва засобів захисту

рослин можуть постійно змінюватися під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища і вимагають проведення постійного моніторингу та аналізу [7].

Таким чином, під управлінням інноваційною діяльністю підприємств з виробництва засобів захисту рослин передбачається управління вкладенням інвестиційних ресурсів у процеси, які мають спрямованість до впровадження наукових, технологічних та технічних розробок для організації виробництва інноваційних та конкурентоспроможних продуктів або підвищення їх якості, з постійним удосконаленням технологій їх виробництва з метою розширення ринку збуту на внутрішньому та зовнішньому рівнях.

Основною метою управління інноваційно-інвестиційною діяльністю господарюючих суб'єктів на ринку засобів захисту рослин є створення організаційно-економічного механізму для підвищення ефективності через удосконалення взаємодії всіх його складових задля наукового, технологічного та технічного їх розвитку, а також забезпечення їх інновацій необхідним фінансуванням за ефективного використання інвестиційних ресурсів, які можуть бути вкладені в процес їх розширеного відтворення. Тільки активне залучення інвестицій в процес інноваційного розвитку може здійснити потужні зрушення в науковій, технічній, технологічній та виробничій базах господарюючих суб'єктів на ринку засобів захисту рослин задля покращення кінцевого економічного результату їхньої діяльності, спираючись на поліпшення якісного управління з урахуванням інвестиційної складової, а також попиту та пропозиції на ринку інноваційних продуктів. Що в майбутньому може надати таким підприємствам можливість у прийнятті оптимальних стратегічних управлінських рішень при здійсненні інвестицій на впровадження інновацій в їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: Монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 205 с.
2. Савіна С.С. Організаційно-економічний механізм управління підприємством молочної промисловості. *Збірник наукових праць НАУ*. 2012. № 3(69). Т. 2. С. 162-167.
3. Портер М. Е. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / пер. А. Олійник, Р. Скільський. Київ : Основи, 1997. 390 с.
4. Довгань Ю. В. Теоретичні аспекти управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*, №36 (2022), 38-44 <https://modecon.mnau.edu.ua>
5. Бучко Т., Радинський С. Механізм управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 31 березня 2023 р. / за заг. ред. О.В. Панухник. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2023. 147 с. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/40857/2/MNPK_2023_Buchcko_T-Mechanism_of_management_of_35-38.pdf
6. Стаматін В. В. Розробка методичних положень організаційно-економічного механізму управління інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств міського електричного транспорту. *Вісник Хмельницького національного університету* 2021, № 1. С.329-339. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/2021-en-55.pdf>
7. Воротинцев В.А. Концепція стратегічного управління інноваційними механізмами підприємств житлово-комунального господарства. *Економічний аналіз*. 2014. Том 15. № 2. С. 257-267.